

โครงการวิชาการรับใช้สังคม มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์: การให้ความรู้แก่ชุมชน ท้องถิ่นและระดับชาติฟรี

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ตอนบนที่ดูแลรับผิดชอบการพัฒนาพื้นที่ในเจ็ดจังหวัดภาคใต้ตอนบน ปฏิบัติงานภายใต้พันธกิจสำคัญของมหาวิทยาลัยคือ “เป็นองค์กรของรัฐ เป็นหลักในถิ่น เป็นเลิศสู่สากล” ในด้าน “เป็นหลักในถิ่น” นั้น มหาวิทยาลัยได้ขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่น โดยจัดตั้งหน่วยงานที่ดูแลการให้บริการวิชาการรับใช้สังคม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) คือ แนวทางการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลดทอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นหลัง (Brundtland Report, 1987) โดยการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การเติบโตทางเศรษฐกิจ (economic growth) ความครอบคลุมทางสังคม (social inclusion) และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (environmental protection) (SDGs) เพื่อเป็นหลักต่อชุมชนและสังคมในทุกด้าน และตอบสนองต่อนโยบายของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่เน้นให้อาจารย์และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยต่างๆ ในทุกภาคของประเทศไทย ได้ใช้องค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของบุคลากรและเทคโนโลยีที่มีความพร้อม ขับเคลื่อนเป้าหมายดังกล่าว เพื่อให้บริการวิชาการแก่ชุมชนและท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม โดยหน่วยงานรับบริการนั้นไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายและเป็นไปตามความต้องการของชุมชน ท้องถิ่นอย่างแท้จริง

No Smoking and Drugs

โทษของบุหรี่และสารเสพติด

การใช้เกมและสถานการณ์จำลองเพื่อสร้างกลไก
ปฏิเสธการสูบบุหรี่และสารเสพติดในเยาวชนไทย

SCHOOL OF LANGUAGES AND GENERAL EDUCATION
WALAILAK UNIVERSITY

3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING

เพื่อให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนและขยายฐานความรู้ในทุกศาสตร์ ไปยังชุมชนพื้นที่รายรอบมหาวิทยาลัย ในปีพ.ศ.2567 สำนักวิชาพหุภาษาและการศึกษาทั่วไป โดยอาจารย์ปิยนุช ขุนสวัสดิ์ ได้ดำเนินโครงการเพื่อตอบโจทย์พันธกิจของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ภายใต้ชื่อโครงการว่า “การใช้เกมและสถานการณ์จำลองเพื่อสร้างกลไกปฏิเสธรการสูบบุหรี่และสารเสพติดในเยาวชนไทย” ซึ่งจัดอยู่ใน เป้าหมายที่ 3: การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (Good Health And Well-Being) เป้าหมายนี้คือ การสร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย (Ensure healthy lives and promote well-being for all at all ages) ซึ่งคำว่าสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีครอบคลุมในหลายเรื่อง การลดการตาย ทั้งจากการตายก่อนวัยอันควรจากโรคไม่ติดต่อ จากอุบัติเหตุทางถนน และจากปัญหาเรื่องยาเสพติด

ปัญหาการสูบบุหรี่ในประเทศไทยทวีความรุนแรง โดยเฉพาะอายุของนักสูบหน้าใหม่ที่ลดน้อยลงและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งทราบกันดีว่าการสูบบุหรี่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม อย่างกว้างขวางและเป็นสาเหตุสำคัญของการเจ็บป่วยและเสียชีวิตก่อนวัยอันควร ทำให้รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาเป็นจำนวนมาก ข้อมูลจากมูลนิธิธรมรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ยังกล่าวถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจาก "ควันบุหรี่มือสอง" หรือคนที่ไม่ได้สูบบุหรี่ แต่อยู่ใกล้ผู้สูบ ต้องทนสูดควันบุหรี่ที่ผู้สูบพ่นออกมา ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดโรคเส้นเลือดหัวใจตีบตันได้ โดยการได้รับควันบุหรี่มือสองเพียง 30 นาที ก็เกิดอันตรายต่อเยื่อหลอดเลือดและทำให้เลือดไปเลี้ยงหัวใจลดลงได้ มีรายงานจากทั่วโลกยืนยันว่าบุหรี่ไฟฟ้ามีพิษและเป็นอันตราย “มากกว่า” บุหรี่แบบธรรมดาในหลายแง่มุม เช่น ไอความร้อนที่สูงมากสามารถทำลายเซลล์เยื่อบุทางเดินหายใจ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization) ออกประกาศว่า บุหรี่ไฟฟ้า “ไม่ใช่” ทางเลือกในการเลิกสูบบุหรี่

ในประเทศไทย ปัจจุบันนั้น พบสถานการณ์บุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งเป็นที่น่ากังวลเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะผู้สูบหน้าใหม่ 13.1% ของวัยรุ่นอายุ 15-24 ปี เห็นว่าบุหรี่ไฟฟ้าอันตรายน้อยกว่าบุหรี่แบบธรรมดา จึงอาจส่งผลต่อการตัดสินใจลองบุหรี่ไฟฟ้าได้ จากการสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า กลุ่ม “วัยรุ่นและเยาวชน” อายุ 15-24 ปี เคยเห็นการตั้งวางหรือโชว์ซองบุหรี่ ณ ร้านขายบุหรี่ “มากที่สุด” เมื่อเปรียบเทียบกับวัยทำงานและวัยผู้สูงอายุ และยังพบความชุกการสูบบุหรี่ “สูงสุด” ในภาคใต้ถึง 22.4% บุหรี่ไฟฟ้าส่งผลเสียอย่างรุนแรงต่อสุขภาพ แพทย์อเมริกันพบว่า บุหรี่ไฟฟ้าสามารถทำให้คนป่วยได้นานถึง 12 ปี และคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดีรายงาน ว่า กว่า 95% ของบุหรี่ไฟฟ้าผสมสารนิโคติน ซึ่งทำให้หลอดเลือดสมองหดตัว และมีสารก่อมะเร็งเป็นตัวทำลาย รวมถึงมีสารปรุงแต่งกลิ่นที่มีฤทธิ์ทำลายเยื่อบุหลอดลม แม้ว่าที่ผ่านมารัฐบาลได้มีการรณรงค์ให้นักเรียน นักศึกษาที่เป็นอนาคตของชาติ ได้เห็นถึงโทษของการสูบบุหรี่และการดื่มสุรา เพื่อให้ทุกคนตระหนักถึง และลด ละ เลิก การสูบบุหรี่และการดื่มสุรา โดยรณรงค์ให้ทุกคนใส่ใจกับสุขภาพของตนเองรวมถึงผู้ที่อยู่ใกล้เคียง แต่แนวโน้มของผู้ที่สูบบุหรี่และดื่มสุรา มีเพิ่มมากขึ้น

เพื่อลดจำนวนนักสูบบุหรี่ใหม่ให้ห่างไกลจากการสูบบุหรี่ สำนักวิชาพหุภาษาและการศึกษาทั่วไป โดยอาจารย์ปิยนุช ขุนสวัสดิ์ อาจารย์ประจำที่คลุกคลีและมีประสบการณ์ในการดำเนินโครงการ “การสกัดนักสูบบุหรี่ใหม่ฯ” ในช่วงปีพ.ศ.2562—2563 ให้กับนักเรียนระดับชั้นม.1-ม.3 ของโรงเรียน 10 แห่งในจังหวัดกระบี่และ นครศรีธรรมราช ซึ่งในปีงบประมาณ 2567 นี้ ได้ดำเนินการรณรงค์เผยแพร่ความรู้ เพื่อช่วยป้องกัน ยับยั้งให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะกลายเป็นนักสูบบุหรี่ใหม่ จากอิทธิพลของการโฆษณาทางสื่อต่างๆ รวมทั้งในชุมชนสังคมที่นักเรียนอยู่อาศัย ไม่ไปข้องเกี่ยวกับบุหรี่ตลอดจน ยาเสพติดต่างๆ ได้รู้จักพิษ โทษภัยของการสูบบุหรี่ ให้กับนักเรียนโรงเรียนปทุมานุกูลและโรงเรียนบ้านในถุ้ง ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช การรณรงค์ให้นักเรียนได้เห็นโทษ ตระหนักถึงภัยของการสูบบุหรี่ และยาเสพติดต่างๆ เป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้เกิดความตระหนักขึ้นในนักเรียนและเยาวชนของไทย และสร้างเครือข่ายจากชุมชนที่นักเรียนอยู่อาศัยให้เกิดมาตรการการงดสูบบุหรี่ในชุมชน ฯลฯ ทำให้นักเรียน และครูอาจารย์ ตลอดจนผู้บริหารของโรงเรียนเล็งเห็นและให้ความสำคัญ ในการรณรงค์เพื่อการป้องกันดังกล่าว นับได้ว่าเป็นการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ดังกล่าว เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนให้นำประเทศสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน” ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) แห่งเพื่อเรียนรู้และนำองค์ความรู้ไปใช้พัฒนาตนเองให้มีความเข้มแข็ง เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพสูง รับผิดชอบต่อสังคมได้ในอนาคต

โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อให้นักเรียน เกิดความตระหนักถึงโทษภัยของบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้าและยาเสพติด
2. เพื่อป้องกันการเกิดนักสูบบุหรี่ใหม่ของนักเรียนในโรงเรียนเป้าหมาย
3. เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดกลไกการปฏิเสธการสูบบุหรี่ และเสพสารเสพติด
4. เพื่อสร้างเครือข่ายแกนนำเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และสารเสพติดต่างๆ

ขั้นตอนและรูปแบบการดำเนินโครงการ

1. ประชาสัมพันธ์โครงการและประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแนวทางของSDGs
2. จัดทำสื่อรณรงค์และสื่อกระตุ้นเพื่อสร้างมาตรการ การงดสูบบุหรี่ในชุมชนและสังคมจำนวน 40 แผ่นป้าย เพื่อรณรงค์ให้โรงเรียนเผยแพร่ตามสถานที่ต่างๆ ของโรงเรียน/
3. ทดสอบวัดความรู้ด้านยาเสพติดของนร. ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ
3. จัดอบรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของบุหรี่และสารเสพติด ให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 80 -120 คน ทั้งสองแห่งเป็นจำนวน 220 คน โดยใช้เกมนันทนาการและสถานการณ์จำลองให้กับนักเรียนโรงเรียนปทุมานุกูล และโรงเรียนบ้านในดุ้ง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งได้รับความร่วมมือจาก พันตำรวจเอกพศิน สังขาราและคณะ ผู้บังคับกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 422 กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 42 อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นวิทยากรหลัก
4. ใช้เกมนันทนาการประกอบสื่อ และเพลง จำนวน 15 -20 เกม เพื่อดึงดูดความสนใจให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน จากนั้นจึงค่อยๆ สอดแทรกองค์ความรู้ ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะความร่วมมือ และความคิดสร้างสรรค์ ให้นักเรียนเกิดการคิดใคร่ครวญ วิเคราะห์ถึงเหตุการณ์ที่นักเรียนประสบจริง เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาที่จัดขึ้นได้ในรูปแบบกลุ่ม เกี่ยวกับยาเสพติดได้
5. สร้างสถานการณ์จำลองเสมือนจริง โดยให้ครู อาจารย์ของนักเรียนร่วมแสดงด้วย เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรู้สึกลำบาก โดยอาศัยความรัก ความเมตตาที่ครูมีต่อศิษย์ และนักเรียนมีความเคารพรักต่อครูของตน มากระตุ้นและปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนเกิดความรู้สึกละอายและสำนึก โดยตั้งปณิธานอย่างเด็ดเดี่ยวเข้มแข็งต่อครูอาจารย์ของตนเองว่าจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
6. ประชุมสรุปติดตามผลโครงการ/ประเมินผลระยะยาวหลังสิ้นสุดโครงการ

นักเรียน เกิดความตระหนัก สำนึกในโทษภัยของบุหรี และ สัญญาว่าจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับบุหรีและยาเสพติด

นักเรียนให้ปฏิญาณ และให้คำมั่นสัญญากับคุณครูว่าจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับบุหรี่และยาเสพติด

โดยได้ดำเนินการตรวจเยี่ยมนักเรียน โรงเรียนบ้านโนนสูงและโรงเรียนปทุมานุกูล และสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา พบว่านักเรียนมีอัตราการข้องเกี่ยวกับบุหรี่ยลดลง สมาชิกในครอบครัวของนักเรียนให้ความร่วมมือในการติดตามสอดส่องพฤติกรรมของบุตรหลานมากขึ้น ทั้งนี้ในอนาคต จะได้เข้าดำเนินโครงการเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการสามารถเป็นเครือข่ายรณรงค์ต่อต้านการสูบบุหรี่และยาเสพติดได้

